

ב"ה

פרשת כי תצא

שלח תשלח את האם.....למען ייטב לך והארכת ימים
דברים כב, ז.

חינוך חסידי בגיל צעיר

המשנה בפרקי אבות (ד, כ.) אומרת "אלישע בן אבויה אומר, הלומד תורה ילד למה הוא דומה, לדיו
כתובה על ניר חדש".

הביאור בזה:

קודם ש"אלישע בן אבויה" יצא לתרבות רעה (ונעשה "אָחָר") - היה במעמד ומצב נעלה ביותר, ועד
שמסופר בגמרא^[1] ש"ארבעה נכנסו בפרד"ס, [פשט רמז דרוש סוד] ואלו הן, בן עזאי-ובן זומא-
אָחָר- ורבי עקיבא", זאת אומרת, ש"אָחָר" היה אחד מאלו שנכנסו לפרד"ס!

ואפילו לאחרי שיצא לתרבות רעה ונעשה "אָחָר" [כמסופר בגמרא^[2] שסיבת הדבר היתה לפי
ש"ראה אדם שעלה לראש הדקל, ונטל את הבנים, ושילח את האם, וירד משם, והכישו נחש ומת,
אמר, כתיב . . למען ייטב לך והארכת ימים, היכן היא טובתו של זה כו", ויש אומרים ש"לישנא
דרבי חוצפית המתורגמן חזא כו""] - מסופר בגמרא^[3] ש"אָחָר" אמר לרבי מאיר "רבי עקיבא רבך
לא אמר כך אלא כו", היינו, ש"אָחָר" פעל אצל רבי מאיר הוספה בידיעת התורה.

וכן מסופר שם: "מעשה באַחַר שהיה רוכב על הסוס בשבת, והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו, כיון שהגיע לתחום שבת, אמר לו, מאיר, חזור לאחוריך, שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום שבת" - שבזה מודגש שני פרטים: (א) אפילו כאשר "אַחַר" רכב על סוס בשבת, "היה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו", ולא זו בלבד, אלא (ב) "אַחַר" הזהיר את רבי מאיר שלא יכשל באיסור "תחום שבת", למרות שזהו איסור מדברי סופרים בלבד!

ומכאן רואים את גודל העילוי ד"אלישע בן אבויה" - שאפילו לאחרי שיצא לתרבות רעה, לימד תורה לרבי מאיר, שעליו אמרו שהאיר את עיני חכמים בהלכה, ועד שלא יכלו חבריו לעמוד על סף דעתו!

וטעם הדבר - מובן על פי דברי "אלישע בן אבויה" עצמו - "הלומד תורה ילד למה הוא דומה, לדין כתובה על ניר חדש":

מאחר ש"אלישע בן אבויה" למד ריבוי תורה בילדותו, וכמסופר בגמרא^[4] שאביו אמר "הואיל וכך כחה של תורה . . . הבן הזה לתורה אני מפרישו" - הנה התורה שלמד בילדותו נתקיימה אצלו באופן נצחי, מאחר שהיא בדוגמת "דיו כתובה על ניר חדש", שהוא מתקיים כו'.

[ועל פי זה מובן עד כמה צריכים להשתדל בלימוד התורה דקטנים - היינו, נוסף על זה ש"מצות עשה מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה"^[5], וכמבואר בפסקי דינים להצמח צדק^[6], שגם הקטן מחוייב בלימוד התורה מצד עצמו - "כשיכיר כו'", הנה נוסף לזה צריכים להשתדל בזה ביותר, מצד גודל המעלה בלימוד התורה ד"ילד", שזהו בדוגמת "דיו כתובה על ניר חדש".

וכפי שרואים בפועל בחינוך החסידי - שעוד טרם ידע הנער להבחין בין טוב לרע, מחנכים אותו מיד שתהיה לו התלהבות חסידית בעניני קדושה, באופן שלמעלה ממדידה והגבלה כו', ומדגישים לו שהדברים מכוונים אליו, וכך צריכה להיות הנהגתו בפועל וכו'.

ובהמשך לזה - מובא בסיום משנה זו מאמרו של רבי מאיר, תלמידו של "אַחַר" - "רבי מאיר אומר

אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו כו", שבזה מבואר כיצד למד רבי מאיר תורה מ"אָהר" - לפי שרבי מאיר לא הסתכל בקנקן, אלא במה שיש בו, ולכן, למד ממנו את דברי התורה שלמד בילדותו, שהם נשארו אצלו באופן נצחי, להיותם בדוגמת "דיו כתובה על ניר חדש".

אבל לאידך - מובן, שהנהגה זו (ללמוד תורה מ"אָהר") אינה שייכת לכל אחד ואחד, וכמפורש בגמרא "מאי דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא - אם דומה הרב למלאך ה' צבאות, יבקשו תורה מפיהו, ואם לאו, אל יבקשו תורה מפיהו", אלא שאצל רבי מאיר היה ענין מיוחד - "רבי מאיר רמון מצא, תוכו אכל, קליפתו זרק", שזהו בהתאם למאמרו "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו".

והנה, מאחר ש"אלישע בן אבויה" למד תורה בילדותו, באופן ד"דיו כתובה על ניר חדש" - הרי זה נשאר אצלו באופן נצחי, ועל ידי זה נפעל סוף כל סוף התיקון ד"אלישע בן אבויה".

וכמסופר בגמרא - "כי נח נפשיה דאָהר, אמרי, לא מידן לידייניה . . משום דעסק באורייתא, ולא לעלמא דאתי ליתי, משום דחטא. אמר ר' מאיר מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי, מתי אמות ואעלה עשן מקברו" (שזה מורה שדנין אותו כו'). ומסיים בגמרא - "כי נח נפשיה דרבי מאיר, סליק קוטרא מקבריה דאָהר".

ועיקר ושלמות התיקון ד"אָהר" נפעל על ידי רבי יוחנן - כפי שמסופר בגמרא שרבי יוחנן אמר "מתי אמות ואָכְבָּה עשן מקברו, כי נח נפשיה דרבי יוחנן, פסק קוטרא מקבריה דאָהר", ולכן אמרו על רבי יוחנן "אפילו שומר הפתח (של גיהנום) לא עמד לפניך", בבואך להוציא "אָהר" משם^[7], היינו, שרבי יוחנן פעל את שלימות התיקון ד"אָהר".

...ומובן, שתיקונו של "אָהר" נפעל רק בזכות התורה שלמד, ובפרט שלימוד זה היה בדוגמת "דיו
כתובה על ניר חדש"^[8].

שבת פרשת אמור ה'תשמ"ב

(תורת מנחם ח"ג עמוד 1455)

- [1] חגיגה שם יד, ב.
- [2] קידושין לט, ב. ירושלמי חגיגה שם.
- [3] חגיגה סו, א.
- [4] ירושלמי חגיגה שם.
- [5] הל' ת"ת לאדה"ז בתחלתו.
- [6] על הרמב"ם ריש הל' ת"ת.
- [7] פרש"י שם.
- [8] ראה גם ירושלמי שם ט, סע"ב.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה